

# UKREPI IN PREDPISI

## Pregled zunanjetrgovinskih in deviznih predpisov

Razen Uredbe o zunanjetrgovinskem poslovanju, ki je izšla letos julija in ki ureja organizacijska vprašanja zunanje trgovine ter zunanjetrgovinskih podjetij, smo dobili tudi predpise, ki urejajo vse odnose v zvezi z investicijskimi deli v tujini. Tako ti predpisi urejajo vprašanja plač delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij, ki so zaposleni v tujini, deviznih kreditov za finansiranje investicijskih del v tujini in tako dalje.

Za zagotovitev kakovosti izvoza kmetijskih pridelkov ima poseben pomen Uredba o nadzorstvu nad kakovostjo kmetijskih pridelkov, ki so namenjeni za izvoz. Uredba uvaja javno kontrolno službo, ki jo opravlja strokovne osebe in ustanove. Zunanjetrgovinska zbornica in Zveza kmetijskih pridelkov vodita organizacijo celotne kontrole, ki jo država samo nadzoruje. Zbornice bodo predpisale določeno kakovost kmetijskih pridelkov (za mnoge pridelke bodo predpisi v kratkem izšli), ki bo veljavna vse do tlej, dokler ne bo izšel predpis o jugoslovanskih standardih. Zbornice bodo pooblastile določeno število strokovnjakov, da pregledujejo pridelke, ki so namenjeni za izvoz. Pridelki se brez potrdila o ustreznosti kakovosti sploh ne bodo mogli izvažati. Uredba ne otežuje izvoza blaga, pač pa glede na naše potrebe zagotavlja strokovno kontrolo na podlagi predpisov o kakovosti. Pri tem je odgovornost strokovnjakov enaka odgovornosti uradnih oseb. Uredba tudi poudarja, da odgovarjajo za kakovost izdelkov predvsem gospodarske organizacije, ki se ukvarjajo z izvozom izdelkov.

Med važnimi predpisi s področja zunanje trgovine je treba omeniti tudi odločbo o olajšavah pri plačilu inozemske opreme in investicijskega materiala. Gospodarske organizacije, ki bi z izvozom opreme povečale izvoz ali zmanjšale uvoz, lahko dobijo pri uvozu opreme pomembne olajšave (dinarski krediti brez konkurza, prodaja na termin deviznih sredstev v višini skupne vrednosti inozemske opreme, poročstvo za plačilo inozemske opreme, in pa oprostitve — na temelju dovoljenja odbora za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta — plačila uvoznih koeficientov ter izkoriščanje amortizacijskega sklada, sredstev za samostojno razpolaganje in investicijskih kreditov nad dovoljenim odstotkom.)

Pogoji, ki jih morajo izpolniti gospodarske organizacije, so zelo strogi tako s pravnega kakor tudi gospodarskega stališča. Ekonomski elaborati, ki jih je treba predložiti novi banki za zunanjo trgovino (za sedaj še Narodni banki po dosedanjih praksi in ustaljenih pravilih, ki jih je izdala Narodna banka) morajo biti popolnoma dokumentirani in morajo dokazati izpolnitev vseh pogojev, ki jih postavlja uredba gospodarskih organizacij.

Pomemben ukrep za napredek kmetijstva predstavljajo tri odločbe: odločba o ravnanju z deviznimi sredstvi, ki so ustvarjena z izvozom kmetijskih pridelkov, odločba o uporabi sredstev amortizacijskega skla-

da in deviznih sredstev nekaterih kmetijskih organizacij za plačilo v tujini ter odločba, ki se nanaša na državna kmetijska posestva. Po teh odločbah ostane — v skladu z zveznim družbenim planom — proizvajalskim kmetijskim organizacijam, kakor tudi trgovskim organizacijam, ki se ukvarjajo z odkupom kmetijskih pridelkov, nekaj deviznih sredstev s tem, da del teh deviznih zneskov obvezno izroče deviznemu skladu republiške Glavne zadrzne zveze oziroma deviznemu skladu kmetijskih zbornic. Odločba dovoljuje prodajo preostalega

dela deviznih sredstev omenjenim skladom. Tako se ustvarja o devizna sredstva pri republiških Glavnih zadrznih zvezah in Zvezi kmetijskih zbornic, ki so namenjena samo za pospeševanje kmetijstva. Upravičeno je pričakovati, da bo ta devizna stimulacija vzpodbujala gospodarske organizacije in zadrzne zveze ter zbornice k čim uspešnejšemu nakupu in izvozu kmetijskih pridelkov. Odločba zagotavlja potrošnje deviznih sredstev v korist tistih, ki so ta sredstva nabavili in ki jim je največ do proizvodnje, odkupa in izvoza.

### PREISKAVA STOPNJE ALKOHOLA V KRVNI ŠOFERJEV

Francoski Službeni list je nedavno (21. junija 1955) objavil odločbo, s katero bo stopil v veljavo zakon, ki predpisuje obvezno preiskavo krvi šoferjev v določenih primerih.

Ta zakonski predlog bo stopil v veljavo 1. januarja 1956. Po njem bodo policijski ali preiskovalni organi lahko vzeli kri tistim šoferjem, ki jih je doletela kakšna nesreča, da bi tako ugotovili, če je bilo tedaj v njihovi krvi kaj alkohola. Tak postopek bodo podvzeli v vseh primerih prometnih zločinov, prometnih prekrškov ali nesreč, pri kate-

rih bo prišlo do smrti ali telesnih poškodb ponesrečenec.

Če bo prometna nesreča povzročila samo gmočno škodo, bodo preiskali kri samo v primerih suma, da so bili povzročitelji nezgode pijani.

V mnogih državah so taki predpisi že dalj časa v veljavi. Zdaj se jim je pridružila tudi Francija, da bi tako zmanjšala število prometnih nesreč.

Bilo bi želeli, da bi tudi pri nas, glede na naše objektivne možnosti, pričeli sčasoma s takimi ukrepi na področju celotne države.

Ing. S. C. J.

## Odobrena sredstva za dograditev nekaterih zdravstvenih ustanov

Od presežkov dohodkov nad izdatki, ki so jih ugotovili po končanih zaključnih obračunih pri skladih okrajnih in republiških zavodov za socialno zavarovanje za leto 1954, so 25% razporedili v rezervni sklad, 25% v sklad s posebnim namenom za dvig zdravstvene službe in za zdravstveno izgradnjo, do čim se ostali del presežka (50%) po Uredbi o finansiranju socialnega zavarovanja ne sme uporabiti ter zato ostane razporejen, dokler Zvezni izvršni svet drugače ne odloči.

Zvezni izvršni svet je na svoji seji dne 30. septembra letos iz-

dal odlok, ki odreja da se 12% tega nerazporejenega presežka vloži v sklad s posebnim namenom. Zvezni izvršni svet je odobril, da se od 7.653 milijonov dinarjev iz tega sklada porabi 918,3 milijona, in sicer:

|                      |                     |
|----------------------|---------------------|
| Srbija               | 351,8 milijonov din |
| Hrvatska             | 243 milijonov din   |
| Slovenija            | 55,4 milijonov din  |
| Bosna in Hercegovina | 218,1 milijonov din |
| Makedonija           | 19,3 milijonov din  |
| Črna gora            | 30,7 milijonov din  |

Po tej odločbi se smejo ta sredstva uporabiti samo za dovršitev in opremo tistih zdravstvenih ustanov, ki se že gradijo in ki jih je moč dokončati v letošnjem letu.

### Polna svoboda pri razpolaganju s premoženjem

Naša zakonodaja je z uveljavljenjem Zakona o dedovanju spopolnjena z važnimi predpisi s področja premoženjskih pravic. Po tem zakonu imajo državljani pravico da zapustijo vse svoje premoženje komur koli želijo, z izjemo tistega dela, ki obvezno pripada najmanj dedičem. Med te zakone prištevata zakonskega tovariša in starše umrlega, ostale sorodnike pa le v primerih njihove trajne nesposobnosti za delo. Zakon je v pravicah do dediščine izenačil ženske s moškimi, vse nujne naslednike pa je po določenih vrsti izenačil v deležu, ki jim pripada.

N. S.

## SPREMEMBE V PREDPISIH O OTROŠKIH DODATKIH

Ne dolgo tega je bila uredba o otroških dodatkih nekoliko spremenjena in dopolnjena. Pravica na otroški dodatek imajo delavci in uslužbenci, ki imajo poleg dohodkov iz delovnega odnosa tudi dohodek kmetijstva, se bo ocenjevala na osnovi potrdila o višini osnovnega plačka na skupni dohodek od kmetijstva. Upravičenci na otroški dodatek so dolžni izročiti organom, ki pristojni za izdajanje odlokov, potrdila o davčnem cenzusu osnovnega davka na dohodek od kmetijstva za leto 1955 do 30. septembra leta 1955, na kar bodo pristojni organi do konca leta izdali odlok o pravici na dodatek na podlagi teh dokazil. Izplačilo dodatkov po novih odlokih se bo začelo s 1. januarjem leta 1956. Zakonska določba o pridobitvi pravice na dodatek od dneva zaposlitve brez določenega predhodnega delovnega staža omogoča mladim začetnikom, da dobijo s tem dodatkom pomoč za otroke takoj, ko stopijo v delovni odnos. Odločba prav tako zagotavlja materam, ki same vzdržujejo otroke, pravico na dodatek brez predhodnega delovnega staža. Za vse ostale delavce in uslužbence še dalje velja od-

ločba, da morajo biti v delovnem odnosu 12 mesecev neprekinjeno ali 20 mesecev s prekinitvami v zadnjih dveh letih.

Druga važna sprememba je tudi poatjanje pravice na dodatek za otroke od 14 na 15 let njihove starosti. Do te prestativne starostne meje za izplačilo dodatka je prišlo zato, da bi se starostna meja vskladila s predpisi o zaposlitvi, ki predvidevajo najnižjo mejo starosti 15 let. Poleg tega je s tem doseženo sovpadanje starostne meje za otroški dodatek s starostno mejo obveznega osemletnega šolanja, ki traja do izpolnjenega petnajstega leta starosti.

Za študente je bila doslej predpisana meja za izplačilo otroškega dodatka na 25 let starosti, ne glede na študijska leta in na možnost, da bi študij na posameznih fakultetah lahko končali bodisi v krajšem, bodisi v daljšem roku. Da bi se to popravilo, je z novimi spremembami določeno, da bodo študenti prejeli dodatek toliko časa po dovršenem 19 letu starosti, kolikor je potrebno za redno dokončanje študija na posamezni fakulteti, višji šoli ali akademiji.

Vera Kapor

## VPRAŠANJA IN ODGOVORI

**Vprašanje:** Ali ljudski odbor lahko samovoljno odloči o prevzemu zadrzne obrata?

**Odgovor:** Po členu 11. Uredbe o kmetijskih zadrugah se zadržno premoženje ne more pod nobenim pogojem odvzeti zadrugi. Ker obrat, ki ga je osnovala zadruga, upravlja z delom zadrzne imovine, se z odločbo ljudskega odbora o prevzemu, to pomeni o izločitvi obrata iz sredstev zadrge, odvzema zadrugi del njene imovine. Zato je taka odločba nasprotna členu 11. omenjene uredbe. Zadruga ima pravico, da se pritoži proti taki odločbi ljudskega odbora občine pri okrajnem ljudskem odboru, če pa okrajni ljudski odbor potrdi odločbo občine, pa pri republiškem izvršnem svetu.

Za primer pa, da gre za odločbo po kateri se obrat zadrge organizira kot podjetje v sestavi zadrge, veljajo odredbe člena 34. in 40. omenjene uredbe. Zadruga lahko organizira določene svoje dejavnosti kot podjetje ali poslovalnico, druge pa kot obrat. Zadruga bo organizirala svojo dejavnost kot podjetje ali poslovalnico, če izpolnjuje pogoje iz uredbe. Dejavnosti, ki ne izpolnjujejo teh pogojev, zadruga lahko organizira samo kot obrat. Če se obrat v teku poslovanja razvije do te stopnje, da lahko izpolnjuje svoje obveznosti do družbene skupnosti, zadruga lahko ta obrat z odobritvijo ljudskega odbora občine in soglasnostjo okrajnega ljudskega odbora organizira kot podjetje po postopku, ki je predviden za ustanavljanje podjetij. Torej je samo zadruga pooblaščenca, da odloči o organiziranju svojega obrata v podjetje. Ljudski odbor občine pa s svojo odobritvijo potrjuje, da obrat izpolnjuje predpisane pogoje, da lahko

posluje kot podjetje.

**Vprašanje:** Ali je obvezno plačilo prispevka za stanovanjski sklad za poslovne prostore (Ljudski odbor zahteva, da kot lastnik poslovnih prostorov plačam znesek v višini 50% najemnine kot prispevek za stanovanjski sklad).

**Odgovor:** Po členu 77. Uredbe o upravljanju stanovanjskih poslopij, ljudski odbor lahko predpiše, da se del zakupnine za poslovne prostore v stanovanjski hiši vplačuje v sklad za izgradnjo stanovanjskih poslopij. Če so torej poslovni prostori v stanovanjski hiši, ste dolžni vplačevati odrejeni znesek za ta sklad (isti režim velja tudi za hiše privatnih lastnikov, ki so v javni uporabi: za urade, šole itd.).

**Vprašanje:** Kako se bo vplačeval socialni prispevek za delavce in uslužbence, ki so na brezplačnem dopustu eden, dva ali tri dni?

**Odgovor:** V smislu odločbe o določanju pavšalnega prispevka za socialno zavarovanje delavcev in uslužbencev za čas, ki ga prebijejo na brezplačnem dopustu, se smatra za brezplačen tisti dopust, ki je odobren na zahtevo zavarovanca na temelju člena 4. Uredbe o vzpostavljanju in prenehanju delovnih odnosov, oziroma na temelju člena 59. Zakona o državnih uslužbencih.

Za druge primere (krajša prekinitve zaradi pomanjkanja posla, opravičene in neopravičene odsotnosti s posla za čas, za katerega ne pripada pravica do plače), se prispevek za socialno zavarovanje ne plača glede na to, da gre za splošne pojave, ki so upoštevani pri odrejanju splošne stopnje prispevka.